

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Головка Валентина Васильовича за темою дисертаційної роботи: «Державна політика соціального захисту в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Дисертаційна робота виконана в науково-дослідному центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні концептуальних підходів та визначені напрямів удосконалення державної політики соціального захисту в Україні.

Актуальність теми дисертаційної. Сталий розвиток держави та суспільства можливий лише за умов, коли вони перебувають у стані захищеності. Тому забезпечення соціального захисту є важливою передумовою належного функціонування та розвитку особистості, суспільства та держави. Нові загрози українському суспільству та державі висувають принципово інші вимоги до системи забезпечення соціального захисту, яка повинна мати властивість швидкого реагування на виклики, що виникають.

Конституцією проголошено Україну соціальною державою (стаття 1), що означає визнання державного пріоритету щодо забезпечення соціальних прав громадян. Окрім того, Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р. передбачають забезпечення сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення,

а також забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку країни.

На жаль, наявна ситуація в Україні, перед якою в останні роки постали нові виклики військово-політичного, соціально-економічного, гуманітарного характеру, пов'язані з російською військовою агресією та запровадженням воєнного стану, а також незбалансованість і нерозвиненість діючої системи соціального захисту та соціального забезпечення не дозволяють перетворити вищезазначені пріоритети на реальність. Це вимагає подальшого удосконалення системи соціального захисту, а також формування та реалізації відповідної державної політики соціального захисту в Україні.

Тому потреба у теоретичному, методичному і практичному вирішенні окреслених завдань підтверджує актуальність дисертаційної роботи, її важливість, наукову новизну, зумовлює мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, апробацію і практичне впровадження.

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення державної політики соціального захисту в Україні.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення таких *завдань*:

- узагальнити теоретико-методичні підходи до визначення сутності та змісту державної політики соціального захисту;
- виявити особливості формування та реалізації державної політики соціального захисту в зарубіжних країнах;
- охарактеризувати сучасний рівень соціального захисту та визначити результативність формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні;
- з'ясувати проблеми і суперечності формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні;
- обґрунтувати концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні;

– окреслити шляхи трансформації державної політики соціального захисту в умовах європейської інтеграції України;

– визначити напрями удосконалення державної політики соціального захисту в Україні.

Об’єкт дослідження – державна соціальна політика.

Предметом дослідження є державна політика соціального захисту в Україні.

Методи дослідження. Теоретичну та методичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення теорії публічного управління та адміністрування, гуманітарних та соціальних наук, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань формування та реалізації державної політики соціального захисту.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на використанні системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні державної політики соціального захисту. Крім того, у роботі застосовувались методи, які використовуються як на емпіричному, так і теоретичному рівнях, а саме: логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату та визначення сутності та змісту державної політики соціального захисту; порівняльного аналізу – для дослідження методичних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних українських та зарубіжних вчених та виявлення закономірностей, відмінностей, особливостей, спільних характеристик державної політики соціального захисту в зарубіжних країнах; системно-аналітичний – для аналізу законодавчих актів та інших нормативних документів щодо особливостей формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні; логічного моделювання та конструювання – для класифікації чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливають на формування та реалізацію державної політики соціального захисту; статистичні – для виявлення темпів змін окремих показників, ступеня їх впливу на рівень забезпечення соціального захисту в Україні; аналізу та синтезу – для оцінки результативності державної політики соціального захисту в Україні;

спостереження та теоретичного узагальнення – для розкриття причин, які негативно впливають на рівень соціального захисту в Україні в сучасних умовах; абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій.

Дисертаційне дослідження спирається на аналіз зарубіжних і вітчизняних наукових джерел, у тому числі інтернет-ресурсів.

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та напрямів удосконалення державної політики соціального захисту в Україні.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

уперше:

– обґрунтовано концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні на засадах принципу «соціальний захист через економічний розвиток», а саме тісного взаємозв'язку та взаємозалежності завдань соціального захисту та стійкого економічного розвитку, в якій обґрунтовано та виокремлено функціонування правового, адміністративного, економічного, інформаційного механізмів, визначено першочергові пріоритети, мету, цілі, принципи, умови реалізації стратегії, спрямованої на забезпечення людино-орієнтованого підходу у питаннях досягнення соціальної справедливості та відповідного рівня соціального захисту в Україні;

удосконалено:

– шляхи трансформації державної політики соціального захисту в умовах європейської інтеграції України, що полягають у необхідності: врахування таких європейських соціальних стандартів, як стандарти права на гідний рівень життя, стандарти соціального та пенсійного забезпечення; реалізації принципу безбар'єрності (фізичної, інформаційної, соціальної,

цифрової) згідно стандартів ЄС з метою створення середовища, де соціально вразливі верстви населення мають рівний доступ до різних ресурсів, послуг і простору без будь-яких перешкод чи обмежень;

– теоретико-методичні підходи щодо напрямів удосконалення державної політики соціального захисту соціально вразливих верств населення та їх активного спрямування в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови регіонів України;

набуло подальшого розвитку:

– обґрунтування особливостей подальшої модернізації державної політики соціального захисту України, стратегічна мета якої має передбачати: побудову комплексної, універсальної, прозорої, адекватної та стійкої системи соціального захисту з метою посилення її цільового характеру та ризикорієнтованості;

– узагальнення сучасних світових тенденцій в соціальній сфері в умовах геополітичної нестабільності, нестійкості розвитку глобальної економіки, загострення конкуренції між державами дозволило визначити та систематизувати концептуальні підходи щодо особливостей формування та реалізації державної політики соціального захисту в зарубіжних країнах.

3. Рівень теоретичної підготовки здобувача, рівень обізнаності дисертанта з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач володіє високим рівнем теоретичної підготовки та багатим практичним досвідом. Прослідковується висока обізнаність з працями інших вчених, дослідження яких є релевантними для вивчення данної проблематики.

4. Наукове та практичне значення роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-

методичної літератури; в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад формування та реалізації державної політики соціального захисту в Україні.

Теоретичні та практичні напрацювання автора розглянуто, схвалено та використовуються Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної військової адміністрації (довідка № 01-29/1496 від 30.10.2024 р.).

Результати дисертаційного дослідження використовуються при викладанні освітніх компонент «Управління соціальним і гуманітарним розвитком» та «Державна політика: аналіз та механізми впровадження» за програмою підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України (Акт впровадження від 15.12.2022 р.).

Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки, пропозиції та рекомендації, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, мету й завдання, методичні підходи до їх вирішення, теоретичну цінність роботи та практичне значення одержаних результатів, отримані здобувачем особисто в процесі дослідження.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Особистий внесок здобувача та результати дисертації повною мірою викладені в зазначених публікаціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографія:

1. Головка В.В. Державна політика соціального захисту як необхідна передумова забезпечення сталого розвитку: міжнародний досвід для України // Забезпечення національної безпеки як пріоритетний напрям формування та реалізації державної політики сталого розвитку України в умовах існуючих

викликів і загроз [Текст] : монографія / С.В. Майстро, Р.Ю. Штеба, І.М. Хмиров, А.В. Тресков, А.О. Хмирова, В.В. Головка. Х. : КП «Міська друкарня», 2023. С. 116-142.

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Головка В.В. Особливості державної політики соціального захисту населення в умовах воєнного стану в Україні // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2022. Вип. 2 (17). С. 65-73. (Серія «Державне управління»). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16874/1/Golovko.pdf>.

3. Головка В.В. Сучасні моделі державної соціальної політики та рівень ефективного охоплення соціальним захистом вразливих груп населення у світі // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2023. Вип. 1 (18). С. 220-229. (Серія «Державне управління»).

4. Головка В.В. Проблеми реалізації та напрями трансформації державної політики соціального захисту в Україні // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2024. Вип. 1 (20). С. 88-97. (Серія «Державне управління»). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20337/1/10Golovko.pdf>.

5. Майстро С.В., Головка В.В. Теоретико-методичні засади державної політики соціального захисту // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2024. Вип. 2 (21). С. 19-28. (Серія «Державне управління»). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/23475/1/Maistro.pdf>.

Особистий внесок автора: визначено теоретико-методичні основи формування державної політики соціального захисту.

Статті в закордонних наукових виданнях за фахом:

6. Maistro S., Treskov A., Golovko V. State policy of socio-economic development: evolution of theoretical concepts and methodological approaches. Collection of scientific papers "Public administration and state security aspects". Vol.

2/2 2022. P. 3-13. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/81-maistro-s-treskov-a-golovko-v-state-policy-of-socio-economic-development-evolution-of-theoretical-concepts-and-methodological-approaches>.

Особистий внесок автора: охарактеризовано особливості формування та реалізації державної політики соціального захисту, як важливої складової забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

7. Maistro S., Golovko V. State policy of social protection in the conditions of global transformations. Collection of scientific papers "Public administration and state security aspects". Vol. 1/2 2023. P.160-169. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/116-maistro-s-golovko-v-state-policy-of-social-protection-in-the-conditions-of-global-transformations>.

Особистий внесок автора: визначено особливості формування та реалізації державної політики соціального захисту в умовах глобальних трансформацій.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Головка В.В., Майстро С.В. Необхідність удосконалення державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і масового спорту в умовах воєнного стану в Україні // Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 16 вересня 2022 року). Кропивницький: ДонДУВС, 2022. С. 32-35.

Особистий внесок автора: обґрунтовано необхідність удосконалення державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і масового спорту, як необхідної складової державної політики соціального захисту.

9. Головка В.В. Реабілітаційно-соціальний туризм як інструмент державної політики соціального захисту людей з обмеженими можливостями // Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, (м. Харків, 21 лютого 2023 р.). Харків: НУЦЗУ, 2023. С. 143-145.

10. Головка В.В. Єдина інформаційна система соціальної сфери як необхідний інструмент державної політики соціального захисту населення // Публічне управління: освіта, наука, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С.М. Домбровської. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2023. С. 66-69.

11. Головка В.В. Особливості модернізації державної політики соціального захисту в умовах європейської інтеграції України // Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 29 березня 2024 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. Харків : НУЦЗУ, 2024. С. 151-153.

5. Оцінка мови і стилю дисертації.

Мова та стиль викладення відповідає критеріям науковості: логічність викладення положень, об'єктивність, послідовність. Структуру роботи загалом можна схарактеризувати як таку, що логічно підпорядковується поставленій меті. Композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що успішно вирішуються. Основні теоретичні положення та висновки роботи не є суперечливими, оскільки вони аргументовані й підкріплені доречними прикладами.

6. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

Робота повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а саме: вона виконана на актуальну тему, сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, достовірними, містять наукову новизну та мають практичну значущість.

7. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 218 сторінках друкованого тексту. Вона складається вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 261 найменування, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

8. Рекомендації дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Головка Валентина Васильовича за темою дисертаційної роботи: «Державна політика соціального захисту в Україні» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно автором на актуальну тему. Робота містить теоретичні розробки та практичні пропозиції, спрямовані на удосконалення державної політики соціального захисту в Україні.

Виходячи з вищевикладеного вважаю, що дисертаційна робота на тему: «Державна політика соціального захисту в Україні» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 року № 44, а її автор, Головка Валентин Васильович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

В.о. проректора з наукової роботи

Національного університету цивільного захисту України

д.н.держ.упр., професор, Заслужений

працівник освіти України

Світлана ДОМБРОВСЬКА